Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 18 (270) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 30 КРАСАВІКА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Няхай жыве 1 Мая — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, дзень адзінства і братэрства рабочых усіх краін!

Маёр Юрый Гагарын — першы касманаўт.

Юрый Гагарын з жонкай Валяй і дачкой Ленай.

Юрый Гагарын пасля прызямлення.

ЮРЫЙ ГАГАРЫН РАСКАЗВАЕ...

Першы ў гісторыі касманаўт маёр Юрый Гагарын у гутарцы з карэспандэнтамі расказаў пра сябе і пра свой выдатны палёт у касмічную прастору 12 красавіка 1961 года.

Гагарын сказаў: Я хацеў стаць касманаўтам. Жаданне ляцець у космас — гэта было маё асабістае жаданне. Калі мне даверылі гэта, я пачаў рыхтавацца да палёту. І, як бачыце, маё жаданне споўнілася.

Расказваючы аб сваіх думках у час палёту, Юрый Гагарын заявіў: Усе мае думкі і пачуцці былі накіраваны на выкананне праграмы палёту. Я хацеў выканаць усе пункты задання і як мага лепш. Работы было многа. Увесь палёт — гэта работа.

Юрый Гагарын падкрэсліў, што ніякага пачуцця адзіноты ў космасе ён не перажываў. Я добра ведаў, сказаў ён, што сябры, увесь савецкі народ сочаць цяпер за маім касмічным палётам. Я быў упэўнены, што партыя і ўрад заўсёды гатовы дапамагчы мне, калі я апынуся ў складаным становішчы.

Дзелячыся ўражаннямі аб тым, як выглядаюць з вышыні дзённы і начны бок Зямлі, Сонца, Месяц, зоркі, Юрый Гагарын расказаў:

Дзённы бок Зямлі відаць вельмі добра, добра адрозніваюцца берагі кантынентаў, астравы, буйныя рэкі, вялікія вадаёмы, складкі мясцовасці. Калі ён праляцеў над савецкай тэрыторыяй, то выразна бачыў вялікія квадраты калгасных палёў. Можна было зразумець, дзе ворная зямля, а дзе луг.

Гагарын працягваў: Раней мне даводзілася падымацца на вышыню не больш чым 15 тысяч метраў. З карабля - спадарожніка відаць, вядома, горш, чым з самалёта, але ўсё - такі вельмі і вельмі добра.

У час палёту, сказаў Юрый Гагарын, мне давялося ўпершыню ўласнымі вачыма ўбачыць шарападобную форму Зямлі. Такой яна здаецца, калі глядзіш на гарызонт.

Трэба сказаць, працягваў ён, што карціна гарызонту вельмі своеасаблівая і вельмі прыгожая. Можна бачыць незвычайны па маляўнічасці пераход ад светлай паверхні Зямлі да зусім чорнага неба, на якім відаць зоркі. Пераход гэты вельмі тоненькі, нібы плёнка - паясок, якая акружае зямны шар. Яна светла-блакітнага колеру. І вось увесь гэты пераход ад блакітнага да чорнага адбываецца незвычайна плаўна і прыгожа. Нават цяжка перадаць гэта словамі. А калі я выходзіў з зямнога ценю, то гарызонт уяўляўся іншым. На ім была ярка-аранжавая палоска, якая затым пераходзіла зноў у блакітны колер і зноў у густа чорны.

Месяца я не бачыў, працягваў Юрый Гагарын. Сонца ў космасе свеціць у некалькі дзесяткаў разоў ярчэй, чым у нас на Зямлі. Зоркі відаць вельмі добра, яны яркія, выразныя. Уся карціна купала неба значна больш кантрасная, чым мы бачым яго з нашай Зямлі.

Першы савецкі касманаўт расказаў, што, калі з'явілася бязважкасць, ён адчуваў сябе цудоўна. Усё было лягчэй рабіць. Гэта зразумела, адзначыў Гагарын. Ногі, рукі нічога не важаць, прадметы плаваюць па кабіне. І сам я не сядзеў у крэсле, як да гэтага, а вісеў у паветры. У час стану бязважкасці я еў і піў, і ўсё адбывалася гэтак жа, як у нас на Зямлі.

Я і працаваў у гэтым жа стане, пісаў, запісаў свае назіранні. Почырк той жа самы, хоць рука і нічога не важыць. Толькі блакнот трэба трымаць, а то ён уплыве з-пад рук. Працаваў на сувязі па розных каналах, карыстаўся тэлеграфным ключом.

Як я пераканаўся, падкрэсліў Гагарын, на працаздольнасці бязважкасць ніяк не адбіваецца. Пераход ад бязважкасці да гравітацыі, да з'яўлення сілы прыцягнення, адбываецца плаўна. Рукі і но-

(Працяг на стар. 6)

Старт «Усхода».

М. С. Хрушчоў з Ю. Гагарыным.

Масква, 12 красавіка 1961 г.

ВЯСЕННЯЕ ПАХАЛАДАННЕ І ЦЭНТРЫ ГАРАЧАЙ НАПРУЖАНАСЦІ

Ніколі яшчэ пасляваенны мір не меў стольк небяспечных ачагоў, колькі мае іх зараз. Алжыр, Конга, Ангола, Лаос і Куба — гэта месцы «лакальных» узброеных сутычак, якія тояць у сябе небяспеку для міру. Агульнай характэрнай рысай гэтых «мясцовых» сутычак з'яўляецца імкненне народаў да свабоды і незалежнасці, а з другога боку-намаганне імперыялістаў панаваць над гэтымі народамі. Метады дзейнасці захопнікаў розныя. Партугальцы мяркуюць, што, каб пакарыць неграў у Анголе, хопіць прымяніць грубую палку і вінтоўку — сродкі насілля, характэрныя для мінулага стагоддзя. Бельгійцы ў сваю чаргу ведаюць, што гэтых сродкаў ужо мала, што трэба прымяняць новыя. І вось далі яны кангалезцам найперш пэўную, надта ж абмежаваную незалежнасць, каб яны не маглі ёю карыстацца.

Гэтую імперыялістычную палітыку хутка зразумеў народ Лаоса. Сёння ўжо вядома, што марыянетачны ўрад Бун Ума захоўвае ўладу толькі дзякуючы штораз большай амерыканскай дапамозе. Амерыканцы ведаюць, што кожны дзень набліжае сілы легальнай арміі да поўнай перамогі і таму не шкадуюць долараў, каб гэтую індакітайскую дзяржаву падпарадкаваць сабе. Цяперашняя сітуацыя ў Лаосе не абяцае амерыканцам поспеху.

Інтэрвенцыя ЗША на Кубе таксама не прынесла ім поспехаў. Не падлягае сумненню, што мяцежнікі не толькі мелі амерыканскае ўзбраенне, але дзейнічалі таксама па ўказцы Вашынгтона. Паражэнне інтэрвентаў выклікала ў сталіцы ЗША хвалю раз'юшанасці. Прэзідэнт Кенедзі сказаў адкрыта: — Зробім усё, каб Лацінская Амерыка ішла па ўказанаму намі шляху. Гэта можа азначаць, што будзе ізноў наладжана новая інтэрвенцыя супроць Кубы. Цяжкасці могуць узнікнуць толькі з падшуканнем жадаючых прыняць удзел у гэтых планах. Рэвалюцыйныя войскі Кубы далі інтэрвентам такі адпор, што яны доўга будуць памятаць яго.

А ў Алжыры? Тут рэакцыйныя генералы, узначаленыя камандуючым парашутнымі войскамі — Шаль, выступілі супроць крыху менш рэакцыйнага генерала Дэ-Голя. Невядома, чым закончыцца гэты мяцеж. Праўдападобна ўрадавыя войскі звергнуць генералаў. Аднак гэта не будзе азначаць канца вайны ў Алжыры, таму, што сапраўдны мір могуць там прынесці толькі размовы з Фронтам нацыянальнага вызвалення.

Дык вось, вясна 1961 года, якая ўвойдзе ў гісторыю, як пара першага палёту чалавека ў космас, для нас — сучаснікаў — з'яўляецца перыядам палітычнага холаду і неспакою.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Мая прафесія — смерць

Адзінаццатага красавіка 1961 года ў Іерусаліме, сталіцы Ізраіля, распачаўся незвычайны судовы працэс. Перад судом, замкнуты ў шклянай, панцырнай клетцы, стаў найкрываўшы ваенны злачынца — былы падпалкоўнік СС (СС-оберштурмбанфюрэр), Адольф Айхман. На яго руках кроў і слёзы шасці мільёнаў замардаваных бязвінных людзей, перш за ўсё яўрэяў.

Іерусалімскі разбор велічынёю і значэннем перарастае ўсе іншыя судовыя разборы гітлераўскіх варвараў і прыраўноўваецца толькі да нюрнбергскіх працэсаў з 1946 года, калі Міжнародны трыбунал судзіў главароў гітлераўскай Германіі.

Кім быў Адольф Айхман? Чаму так доўга не магла дасягнуць яго рука справядлівасці?

Адказ на гэтыя пытанні знойдзеце, Чытачы, у нашай публікацыі.

ПЕРШЫЯ КРОКІ

Для Айхмана фашысцкі пераварот у Германіі распачынае маланкавую кар'еру. Пасля спецыяльнага курсу для эсэсаўцаў, на якім адзначыўся ён спецыяльнай стараннасцю, атрымлівае чын малодшага сяржанта СС (СС-Шарфюрэр) і назначэнне ў штаб правадыра СС, Гейнрыха Гімлера. Працуе там рэферэнтам унутранай, партыйнай разведкі тайнай паліцыі (СД). Руплівасць і бюракратычныя схільнасці малодшага СС-Шарфюрэра высока ацэньвае сам Гімлер, шэф СС.

Айхман атрымлівае загад арганізавання музея юдаізму, які служыў бы дапаможнікам у навуцы афіцэрам СС, рыхтуючымся да знішчэння яўрэяў. За кошт аграблення сінагог Айхман ганарова выпаўняе загад.

У жніўні 1938 г. сустракаем яго ўжо ў Аўстрыі, дзе мардуе ён яўрэяў. Але расстрэльванне надта ж дорага каштуе.

Падпалкоўнік СС Адольф Айхман.

Таннейшы спосаб усмерчвання знайшоў капітан СС Фрыч. Ён заганяў палонных у барак і запускаў туды газ-цыклон Б, які дагэтуль скарыстоўваўся да знішчэння насякомых. Ні адзін чалавек не астаўся ў жывых. Айхман загадаў стасаваць гэты спосаб для вынішчэння яўрэяў. Крэматорыі ў канцлагерах Асвенціма, Бжэзінкі і Майданка дымелі без перапынку.

ПЛАЦІЦЬ ЗА СВАЮ СМЕРЦЬ

Адольф Айхман, пазней ужо падпалкоўнік СС (СС-Оберштурмбанфюрэр), усё ж не здаволены яшчэ. «Чаму ж мы, «вышэйшая раса», маем плаціць за знішчэнне яўрэяў? Не лепш было б зарабіць нам на іхняй смерці?» І Айхман абвяшчае ва ўсіх яўрэйскіх гета: — Кожны яўрэй можа выкупіцца ад накіравання яго ў Асвенцім.

І яўрэі плацілі. Плацілі за смерць субратам і за смерць сваю, бо Айхман рэдка калі трымаўся сваёй абяцанкі. З лагераў, у якіх згуртаваныя былі тыя, што выкупілі сваю душу, сістэматычна адпраўляліся ў Асвенцім эшалоны нешчаслівцаў, а золата, долары і франкі швейцарскія (іншых грошай Айхман не прымаў) плылі ў гітлераўскую касу.

Айхман абмічвае, што ў адной камеры, працуючы без перапынку, атруціць можна за дзень найвышэй пятнаццаць тысяч чалавек. Гэта яго нездавальняе. Каб павысіць «выдайнасць», загадвае не пераносіць загазаваных у крэматорыю для спалення, а толькі выкідваць іх за газавыя камеры і спальваць на паветры. Такім чынам эканоміцца час і расце «выдайнасць».

У сакавіку 1944 года СС-Оберштурмбанфюрэр Айхман пераносіцца на Венгрыю, каб там знішчыць яўрэяў. Германія ў гэтым часе патрабуе грошай, а асабліва транспарту. Айхман наладжвае кантакт з прадстаўнікамі будапештанскіх яўрэяў і абяцае ім пераказаць кожную суму грошай, якую сабралі б яны на дапамогу сваім субратам у канцлагеры Тэрэзіенштадт. Яўрэі сабралі 9 тыс. долараў. І Айхман сапраўды пераказвае гэтыя грошы, але ў касу СС. Наступным разам за суму 4,5 мільёна венгерскіх грошай дазволіў Айхман для 600 яўрэяў выбрацца караблём з Венгрыі, але адначасова даў загад знішчыць карабель. 600 бежанцаў згінула ў Чорным моры, непадалёку ад турэцкага берага.

СЯБРЫ НЕ ПАКІДАЮЦЬ БЕЗДАПАМОЖНЫМ

Амерыканскія салдаты не пазналі Айхмана, калі разам з некалькімі

(Працяг на стар. 6)

Камандуючы спецыяльным войскам, генерал фон Ільген, сцягвае карнікаў генерала Піпера. Ён сказаў, што не супакоіцца, пакуль не пагаворыць з партызанцкім камандзірам у яго лагеры. Фон Ортэль выявіў Кузняцову, што рыхтуецца ліквідацыя Вялікай тройкі ў Тэгеране. У гэтай аперацыі галоўную ролю мае адыграць фон Ортэль. Ён запрашае Кузняцова да супрацоўніцтва. А тымчасам Кузняцоў сустракаецца ў Лісоўскай з маёрам гестапа, Гітэлям, і звязаўшы яго дастаўляе ў партызанскі лагер.

ДАЗВОЛЬЦЕ ВЫКРАСЦЬ ГЕНЕРАЛА ІЛЬГЕНА

Першае, аб чым сказаў мне Кузняцоў, з'явіўшыся ў атрад, гэта аб сваім намеры забіць фон Ортэля.

— Я ледзь стрымаўся і не забіў яго там — у казіно.

— І цудоўна зрабіў, што стрымаўся, — сказаў я. — Ортэль узначальвае цэлую групу тэрарыстаў, прызначаных для Тэгерана. А вы ведаеце гэту групу? Не. Тут, у Роўна, вы зможаце забіць аднаго толькі Ортэля, а ў Тэгеран паедуць тыя, якіх мы не ведаем і ведаць не будзем. Ортэля трэба не забіваць, а выкрасць жывым. Тут мы ад яго пастараемся ўсё даведацца. Разумееце?

— Разумею.

Сядайце і напішыце пакуль падрабязныя прыкметы самога Ортэля.

Кузняцоў узяў паперу і апісаў прыкметы свайго «прыяцеля». Партрэт так быў поўны, што Ортэль, як жывы, стаяў перад вачыма.

Маёр Гітэль, якога Кузняцоў і Струцінскі прывезлі ў атрад, пры допыце расказаў усё, што ведаў, у прыватнасці, паведаміў шмат важных для нас дадзеных аб галоўным суддзі, Функу, адзіным жывым намесніку Коха.

Не прайшло гадзіны пасля прыезду Кузняцова ў атрад, як мы ўжо перадалі ў Маскву радыёграму з падрабязнай яго справаздачай і апісаннем прыкмет фон Ортэля.

— Дазвольце, таварыш камандзір, — сказаў Кузняцоў, калі мы адправілі радыёграму, — не прымушаць генерала фон Ільгена чакаць, пакуль з'явіцца ў Роўна Піпер са сваёй экспедыцыяй. Я магу даць генералу Ільгену магчымасць пагутарыць з вамі ў нашым лагеры ўжо цяпер, не адкладваючы.

І мы тут жа прыступілі да распрацоўкі плана выкрадзення генерала фон Ільгена.

«КАЗАКІ»

На Млынарскай вуліцы, ля дома, які займаў камандуючы спецыяльным войскам на Украіне, генерал фон Ільген, заўсёды стаяў вартаўнік. Адночы з самай раніцы каля гэтага дома круціўся хлапец у кароткіх нагавіцах. Некалькі разоў ён папаўся на вочы вартаўніку.

— Што ты тут шукаеш? — пытаў вартаўнік

—Так, нічога.

— Гэць! Цэ дом генеральскі, цікай! Як спіймаю, кепска будэ!

Хлопчык знікаў, але неўзабаве зноў з'яўляўся.

Падышла Валя з папкай у руках.

— Добры дзень! Не прыязджаў пан генерал? — спытала яна ў вартавога..

— Не.

— А хто там? — Валя паказала на дом.

— Дзяншчык.

— Я пайду і пачакаю генерала. Для яго ёсць тэрміновы пакет з райхскамісарыята

Яе сустрэў дзяншчык з «казакаў». Ён усяго толькі некалькі дзён як пачаў працаваць у Ільгена. Валя ведала аб гэтым, але, знарок здзівілася:

— А дзе ж стары дзяншчык?

— Та ўжэ ў Берліні, — адказаў «казак».

— Навошта ён туды паехаў?

— Павалок трафеі. Прашу фрэйлейн, дахаты, там зачакаеце.

— Не, я чакаць не буду. Мне трэба аднесці яшчэ адзін тэрміновы пакет. Вяртаючыся зайду. Генерал хутка будзе?

— Павінен быць хутка.

Валя выйшла. За вуглом яна ўбачыла хлопчыка, які яе чакаў.

— Бяжы, Коля, хутчэй, скажы, што ўсё ў парадку.

Усё ішло па плану.

Генерал фон Ільген з набліжэннем лініі фронта занепакоіўся аб каштоўнасцях, якія ён «набыў» на Украіне. Яны займалі дваццаць чамаданаў. Іх павезла яго ахова. На яе месца ён часова прыблізіў да сябе «казакаў».

Усё гэта мы ўзялі пад увагу.

ХОЧАШ ЖЫЦЬ — ПАМАГАЙ

Коля Маленькі стрымгалоў прыбег на кватэру, дзе яго чакалі Кузняцоў, Струцінскі, Камінскі і Гнедзюк. Яны былі апрануты ў нямецкую форму.

— Валя сказала, што можна ехаць, усё ў парадку, — выпаліў Коля.

— Добра. Бяжы зараз жа на «маяк». У горадзе сёння небяспечна застацца. Бяжы, мы цябе дагонім. — сказаў Кузняцоў.

Праз некалькі мінут Кузняцоў з таварышамі былі ўжо ля дома фон Ільгена. Кузняцоў у форме обер - лейтэнанта (ён быў ужо павышаны ў чыне) першы вышаў з машыны.

Вартаўнік, убачыўшы нямецкага афіцэра, адсалютаваў.

С. П. Дварэцкая

ЗАБАСТОЎКА БЕЛАСТОЦКІХ ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАЎ

У 1936 — 1937 г. г. пачаўся новы ўздым рэвалюцыйнага руху, адбыліся масавыя выступленні рабочых і сялян ва ўсёй Польшчы. Успамінаецца гераічная барацьба будаўнічых рабочых Львова ў абарону сваіх правоў у 1936 годзе. Разам з будаўнікамі баставалі тысячы іншых рабочых. Пахаванне забітых у час забастоўкі ператварылася ва ўзброеную барацьбу рабочых з фашысцкай паліцыяй і арміяй. Кроў, багата пралітая рабочымі (тады было шмат забітых і параненых), не зламала іх баявы дух і волю да барацьбы. Забастоўка ва Львове з'явілася адным з буйнейшых выступленняў рабочых ва ўсходніх абласцях Польшчы. Яна паслужыла сігналам для іншых рэвалюцыйных выступленняў працоўных Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі супроць польскіх акупантаў.

У той жа час разам з рабочымі на барацьбу з прыгнятальнікамі ўзніміліся і сяляне. Яны адмаўляліся плаціць шматлікія падаткі, не вывозілі на рынкі сельскагаспадарчую прадукцыю.

Беласток быў горадам фабрык і заводаў, адным з буйнейшых цэнтраў тэкстыльнай прамысловасці Польшчы. У палітычных адносінах на Беласток і яго акругу пашыралася дзейнасць КПЗБ. Беластоцкая падпольная гарадская партыйная арганізацыя з'яўлялася адной з самых уплывовых у Заходняй Беларусі. Тэкстыльшчыкі Беластока мелі глыбокія рэвалюцыйныя традыцыі барацьбы з прыгнятальнікамі. Ніколі, напрыклад, не згладзяцца ў памяці забастоўка, што пачалася ў 1932 годзе і цягнулася 10 тыдняў, і асабліва ўсеагульная забастоўка тэкстыльшчыкаў Беластока, якая пачалася ў сакавіку 1933 года і працягвалася каля 4 месяцаў. Смела і самаахвяравана змагаліся рабочыя з узброенымі да зубоў абаронцамі буржуазна - памешчыцкага ладу. Стойкасць і мужнасць тэкстыльшчыкаў, нягледзячы на кроў, пралітую імі ў барацьбе, прывялі тады ў жах фашысцкіх вырадкаў. Пасля гэтых забастовак рабочыя не раз паўставалі ў абарону сваіх правоў.

Асновай арганізацыі рабочых, базай і апорай іх барацьбы з эксплуататарамі з'яўляліся прафсаюзы. Аднак у горадзе не было агульнага прафсаюзнага адзінства. Быў так званы класавы, адзінафрантавы прафсаюз, у які ўваходзілі рабочыя, што знаходзіліся пад уплывам камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, левай часткі ППС і Бунда. У асобны прафсаюз былі арганізаваны рабочыя, якія знаходзіліся пад уплывам правых пэпээсаўцаў. Трэці прафсаюз быў створан мясцовай арганізацыяй партыі хрысціянскай дэмакратыі. У гэтым прафсаюзе была аб'яднана самая адсталая частка рабочых - тэкстыльшчыкаў. Раз'яднанне тэкстыльшчыкаў па розных прафсаюзах ускладняла каардынацыю барацьбы рабочых.

Тэкстыльныя фабрыкі Беластока належалі розным фабрыкантам. Выпускаемая прадукцыя ў большасці сваёй была прызначана на экспарт для краін Азіі, галоўным чынам у Кітай. Лёс тэкстыльнай вытворчасці залежаў ад экспарту. Фабрыканты імкнуліся зніжэннем зарплаты рабочых дабіцца найбольшых прыбыткаў і лепшых магчымасцей у канкурэнтнай барацьбе пры збыце сваіх тавараў на замежных рынках.

Нямала цярпелі беластоцкія тэкстыльшчыкі і ад таго, што многія фабрыкі працавалі не поўны год. Пры гэтым фабрыканты ўсё рабілі для таго, каб не дазволіць рабочым прапрацаваць мінімум дзён у годзе, неабходны на атрыманне права дапамогі па беспрацоўю пасля звальнення.

У 1937 годзе фабрыканты ўзмацнілі эканамічны націск на рабочых. Вырашана было арганізаваць забастоўку, каб даць адпор бесперапынным атакам фабрыкантаў на жыццёвы ўзровень рабочых і дабіцца паляпшэння іх матэрыяльнага становішча. Забастоўка была арганізавана летам 1937 года. Нялёгка было партыйнай арганізацыі КПЗБ арганізаваць гэтую забастоўку, таму што мясцовыя кіраўнікі прафсаюзаў, якія знаходзіліся пад уплывам ХД і правай ППС, усімі сіламі стараліся адцягнуць яе і ў канчатковым выніку сарваць. Але ў той жа час 1937 год быў годам, калі неабходнасць утварэння адзінага фронта барацьбы глыбока пранікла ў свядомасць радавых рабочых сацыялістаў і нават прымыкаўшых да хрысціянскіх і ўрадавых прафсаюзаў. У карэннай Польшчы, у Заходняй Украіне і Заходняй Беларусі тады адбыліся буйныя адзінафрантавыя выступленні рабочых і сялян. У гэтых умовах правым кіраўнікам ППС і Бунда станавілася ўсё цяжэй і цяжэй стрымліваць імкненне рабочых мас да адзінства дзеянняў.

Таму, улічваючы абстаноўку, камуністы і многія рабочыя, якія знаходзіліся пад уплывам КПЗБ, правялі вялікую растлумачальную работу сярод рабочых, звязаных з апартуністычным кіраўніцтвам правых партый, у мэтах прыцягнення іх да сумеснай барацьбы.

Перад пачаткам забастоўкі быў выбран адзінафрантавы камітэт, у склад якога ўвайшлі прадстаўнікі розных партый, якія ажыццяўлялі кіраўніцтва забастоўкай. Сярод кіраўнікоў забастоўкі былі члены КПЗБ і беспартыйныя таварышы, якія праводзілі лінію нашай партыі. Гэта былі людзі, вядомыя сваёй рэвалюцыйнай загартаванасцю і адданасцю КПЗБ. Адданыя справе рабочага класа, яны ка-

(Працяг на стар. 4)

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

БЕЛАРУСКІЯ ПРЫПЕЎКІ

1.

Стаіць човен вады повен,
Каб ён не разліўся.
Узяў мужык панску жонку,
Каб ён не разжыўся.

Ты да мяне не хадзі
І не заляцайся.
Я за цябе не пайду
І не спадзявайся.

2.

Цяпер мне гуляць,
Пакуль чадаецца,
Ручкі, ножкі не баляць,
Сярэдзіна гнецца.

Во цяпер мне пагуляць,
Пакуль грае скрыпка,
Ручкі, ножкі не баляць,
Сярэдзіна гібка.

Во цяпер мне пагуляць,
Ручкі, ножкі не баляць!
А як будуць балеці,
Буду дома сядзеці.

3.

Гуляй, дзеўчэ, красуйся,
Рана замуж не суйся.
А замужам трэба знаць,
Позна легчы, рана ўстаць
І свякроўцы гадзіць,
Як па брытві хадзіць.

Лета было, ясна было,
Пшанічаньку жала.
Восень прышла, замуж пашла,
Вось я і пагуляла.

4.

А на вуліцы гоман, гоман,
А што там гамоне?
Жонка мужа качаргой
З карчмы дамоў гоне.

Ці ж у цябе, дзяўчыначка,
Нават і ў свята
Не чэсана галовачка,
Не мецена хата?

Дзяўчыначка малада,
Што табе здаецца?
Белых ручак не памыла,
А за хлеб бярэцца!

5.

А пайду я ў лясок,
У сухія дроўцы.
Любіць мяне Янучок,
Што чорныя броўцы.

А пайду я ў садок,
У чырвоны вішні.
Судзі, Божа, кавалера,
Ды па мае мыслі.

Каб гарэлкі не трубіў,
Табакі не нюхаў,
Каб і дзевак не любіў,
Ды зводніц не слухаў.

Запісаў Мікалай Панфілюк з Дубіч-Царкоўных (Гайнаўскі пав). ад сваёй маці, Марыі (51 год).

— Пане обер-лейтэнант, генерал яшчэ не прыбыў.

— Ведаю! — кінуў яму па-нямецку Кузняцоў і пайшоў у дом.

Следам увайшоў і Струцінскі.

— Я савецкі партызан, — сказаў дзяншчыку Кузняцоў. — Хочаш застацца ў жывых — памагай. Не — крыўдуй на сябе.

Дзяншчык збянтэжыўся: нямецкі афіцэр заяўляе, што ён партызан! Перапалоханы, ён прабурчэў:

— Дык я з вамі. Мы мабілізаваныя, пад прымусам служым...

— Ну, глядзі!

Разгублены дзяншчык, усё яшчэ не ведаючы, што нямецкі афіцэр аказаўся партызанам, застыў на месцы.

— Як тваё прозвішча? — спытаў Кузняцоў.

— Кузько.

— Сядай і пішы.

Пад дыктоўку Кузняцова дзяншчык напісаў: «Дзякую за кашу. Іду да партызанаў. Бяру з сабою генерала. Казак Кузько».

Гэту запіску палажылі на відным месцы на пісьмовым стале ў кабінеце генерала Ільгена.

— Цяпер зоймемся справай, пакуль гаспадара няма ў хаце, — сказаў Кузняцоў Струцінскаму.

Яны зрабілі ў памяшканні дакладны вобыск, забралі дакументы, зброю, звязалі ўсё гэта ў вузел.

Струцінскі застаўся з дзяншчыком а Кузняцоў вярнуўся да вартаўніка. Каля таго ж стаяў Гнедзюк.

Кузняцоў, падыходзячы, пачуў:

— Эх, ты! — паўтарыў Гнедзюк. — Быў Грыцам, а стаў фрыцам!

— Цікай, пакуль жывы, — няўпэўнена адказваў вартаўнік. — Які я табе фрыц!

— А не фрыц, дык памагай партызанам!

— Ну як, дагаварыліся? — спытаў, падышоўшы Кузняцоў.

Вартаўнік вылупіў на яго вочы.

— Ідзі за мною! — загадаў Кузняцоў вартаўніку.

— Пане афіцэр, мне нельга хадзіць у будынак.

— Гэта няважна. Ну-ка, дай тваю вінтоўку. — І Кузняцоў разброіў вартаўніка.

Той паплёўся за ім.

На варце за вартаўніка застаўся Коля Гнедзюк. Праз пяць мінут з будынка вышаў Струцінскі, ужо ў форме вартаўніка, з вінтоўкай. Ён заняў варту, Гнедзюк накіраваўся ў будынак.

ВЫ ШУКАЛІ ПАРТЫЗАН?

Усё было гатова, а фон Ільген не прыязджаў. Прашло дваццаць, трыццаць, сорак мінут. Генерала не было. «Казак» — вартаўнік, прышоўшы да сябе, сказаў раптам Кузняцову:

Коля Маленькі

— Можа выйсці непрыемнасць. Хутка прыдзе змена. Давайце я зноў стану на варту. Ужо калі вырашыў быць з вамі, дык памагу.

— Не падвядзеш?

— Праўду вам гавару!

Гнедзюк паклікаў Струцінскага. Давялося зноў пераапранацца. Вартаўнік пашоў на сваё месца і стаў там пад наглядам Камінскага.

У гэты час пачуўся шум машыны. Ехаў фон Ільген.

— Здаравенны, цяжка з ім справіцца, пайду на дапамогу, — сказаў Струцінскі ўбачыўшы высадаючага з машыны генерала.

(Працяг на стар. 4)

МІЖКЛАСНЫ КОНКУРС

У чацвер, 13 красавіка г. г., у Беларускім ліцэі ў Гайнаўцы адбыўся агляд удзельнікаў Беларускага міжліцэйскага дэкламатарскага конкурса, які арганізуе Г. П. БГКТ супольна з Куратарыумам Беластоцкай школьнай акругі.

Да гэтага агляду прыступіла звыш 20 ліцэістаў. Першае месца здабыў Пётр Семянюк за дэкламацыю верша «Ave Maria» Максіма Танка. Другія месцы здабылі Зіна Швед за ўрывак паэмы Пятруся Броўкі «Беларусь», Марыся Харкевіч за паэму Я. Купалы «Курган» і Елена Грыц. Трэція месцы здабылі Марыся Тропак, Зіна Іванюк, Марыся Нікіцюк і Марыся Зялінская.

(ся)

Непадалёку ад Беластока...

...у Навасюлках знаходзіцца невялікая спулдзельня працы, у якой працуюць знявечаныя людзі — найчасцей глухія.

Цікавай з'явай з'яўляецца тое, што гэтая спулдзельня працуе на сваім гаспадарчым разліку, а нават прыносіць даход.

І так, 60 працаўнікоў спулдзельні, якія вырабляюць супрацьдажджавыя плашчы з фолії і галантарэю са штучных рэчываў, далі на працягу першага квартала гэтага года каля 1,5 мільёна зл. валавой прадукцыі. Доказам таго, што іх вырабы цешацца належным прызнаннем, сведчыць факт заказу 33 тыс. супрацьдажджавых плашчоў, якія нядаўна атрымала спулдзельня. Сярэдняя штомесячная зарплата інвалідаў — 2800 зл.

Вельмі важным пытаннем было арганізаванне інтэрната, дзе кватэра і поўнае ўтрыманне каштуюць толькі... 450 зл.

І таму так вельмі прыемна пісаць аб гэтай спулдзельні, дзе на кожным кроку адчуваецца дбайнасць аб чалавеку, аб вельмі няшчасным чалавеку якім з'яўляецца інвалід.

Я. Р.

фота аўтара

Аддзелачныя працы пры вырабе супрацьдажджавых плашчоў выконваюцца ўручную.

Такі плашч вельмі прыдасца ў часе падарожжа.

Праца не цяжкая, а зарплата вагаецца паміж 1800—2800 зл. штомесячна.

У спулдзельні знаходзяцца вельмі складаныя апараты.

ГРЭШ

ВІНЦУК САВА

Ганулі сядзела ў купэ вагона, поўная суму, якому спадарожнічаў манатонны туркат колаў вагона. І чаму ж бы ёй быць сумнай? За акном змяняліся, як у кіно палі і сенажаці, пакрытыя разнакалернымі дыванамі, пазалочанымі праменнямі сонца. Але вочы Ганулі абыякава глядзяць на гэта.

Са звітка, які яна трымала на руках, адазваўся піскклявы голас. Не звярнула ўвагі, не адазвалася ласкавым, мацярынскім словам. Вочы яе асталіся накіраваныя ўдаль.

Вось ахутаная ў сады і свежую зелень агародаў вёска. Зусім як тая пад Беластокам, у якую яна едзе, у якой яна нарадзілася і вырасла. Вунь, палявой дарожкай ідуць хлопец і дзяўчына. Хлопец вымахваючы рукамі, нешта расказвае. Дзяўчына смяецца.

Гэтак сама Гануля ішла расквечанымі палямі са Сцяпанам. Ён пaглядаў на яе любячымі вачыма, жартаваў і смяяўся. А ў яе было так светла і радасна на душы.

Здавалася, увесь свет створаны для іх. А Сцяпан такі зетлівы, такі добры, хіба ж можа быць на свеце лепшы чалавек.

А пасля... Хмарным, асеннім днём яна вярталася з радзільнага дома з дзіцём. Сцяпан не наведаў яе ў часе родаў. Не спаткаў яе пасля выхаду з радзільнага дома. Самотна ішла праз вёску з дзіцём.

За сабой чула яхідныя ўсмешкі вясковых святош.

—А дзе ж бацька, чаму не спатыкае? — са злоснай усмешкай спытала Марта К.

— Цьфу, цьфу, — плюнула Марыля Х. і перахрысцілася, адганяючы ад сябе нячыстую сілу, якая ёй ужо ад паўвеку не пагражала.

— Цяпер жа такі свет пайшоў, без Бога жывуць, як быдла, — навучала, не бачачы ў сваім воку бэлькі, Уршуля Б.

Ганулю пяклі гэтыя словы, як агнём. Але найгоршае было ўперадзе.

— Ажанюся з табой, калі твой брат ажэніцца з маёй сястрой, — заявіў Сцяпан падчас першага спаткання.

— А пры чым жа тут брат, — гэта ж наша з табой справа.

— Інакш бацькі не дазваляюць.

Сястра Сцяпана была брыдкая дзяўчына гадоў трыццаць. Брат Ганны, якому ледзьве высыпаўся пад носам пух, нават гутарыць не хацеў аб жаніцьбе, а асабліва на сястры Сцяпана.

— А як жа будзе з дзіцём?

— А што мне да дзіцяці. Дый скуль я магу ведаць, ці яно маё.

Ганна падскочыла, як бы яе хтосьці апарыў крапівай.

— Ах ты бессаромны круцель, дык ты вунь куды гнеш?

Ганна заўважыла, што Сцяпан пахаладзеў да яе ўжо ад часу, як даведаўся, што яна цяжарная. Але звонку ён стараўся ўкрыць гэта. Цяпер жа ён адкрыў сваю душу. І Гануля пабачыла, як далёка яму да таго ідэальнага вобразу, які яна сабе ўявіла.

*

Незадоўга адбыўся суд аб прызнанні бацькоўства і аліментаў.

— Да яе хадзілі іншыя, да яе хадзіў Янка С. і Язэп Б. — бессаромна ілгаў Сцяпан. «Ёсць на гэта сведкі».

З'явіліся сведкі, сабутэльнікі Сцяпана. Зложылі прысягу, што будуць гаварыць праўду і нахабна хляпалі на Ганну балотам.

Глянула на суддзяў, шукаючы ў іх дапамогі. Але ў іх зімным позірку не прачытала нічога добрага.

— Няўжо павераць гэтай хлусні, — з болем у сэрцы падумала яна.

Паверылі. Сведкам, купляным за кілішак гарэлкі. Вярталася з суда яшчэ больш паніжанай і аплютай.

Сцяпан з прадажнымі сведкамі вяртаўся пераможцам. І ніхто на вёсцы не кінуў каменем, не плюнуў за імі.

— Што ж — трэба памагчы сябру ў бядзе, — апраўдвалі адны.

— Так ёй і трэба, — цешыліся вясковыя святошы.

Былі і такія, якія не згаджаліся з гэтым, але тыя маўчалі.

(Працяг са стар. 3)

Як толькі фон Ільген увашоў і распрануўся, Кузняцоў вышаў з пакоя дзяншчыка.

— Я савецкі партызан. Калі будзеце сябе весці разумна, застанецеся жывы і праз некалькі гадзін зможаце гутарыць з нашым камандзірам у яго ў лагеры, як вы хацелі.

— Здраднік! — закрычаў фон Ільген і схапіўся за кабуру рэвальвера.

Але тут Кузняцоў і падаспеўшы Струцінскі схапілі генерала за рукі.

— Вам ясна сказана, хто мы. Вы шукалі партызан, вось яны, глядзіце!.

— Хільфэ!.. — зноў закрычаў Ільген і пачаў вырывацца.

Генерал быў здаравенным саракадвухгадовым малайцом. Ён круціўся, біўся, падаў на падлогу, кусаўся. Разведчыкам давялося ўжыць не толькі кулакі, але і абцасы. Яны заткнулі яму рот хусткай, звязалі і пацягнулі да машыны. Але калі пачалі туды ўпіхаць, хустка з рота выпала.

— Хільфэ! — зноў зароў фон Ільген.

Падбег вартаўнік:

— Нехта ідзе!

Кузняцоў пашоў насустрач ішоўшым.

Гэта былі гітлераўскія афіцэры. Падышоўшы да іх, Кузняцоў выняў з кішэні гестапоўскі жэтон.

— Мы злавілі бандыта, апранутага ў нямецкую форму. Дазвольце вашы дакументы! — звярнуўся ён да афіцэраў.

Кузняцову важна было выйграць час. Ён доўга правяраў дакументы. Траім ён вярнуў іх назад, чацвёртага ж папрасіў паехаць з ім у гестапа. Гэты чацвёрты аказаўся асабістым шоферам гаўляйтэра Коха.

— Прашу вас, пане Гранаў, — сказаў яму Кузняцоў, — ісці за мною ў якасці панятага. А вы, панове, — звярнуўся ён да апошніх, — можаце ісці.

«Опель», які змяшчаў пяць пасажыраў, павёз семярых.

ТАЯМНІЧАЕ ЗНІКНЕННЕ ФОН ОРТЭЛЯ

Пакінуўшы Ільгена і Гранаў на «зялёным маяку», Кузняцоў, Струцінскі і Камінскі тут жа вярнуліся ў горад.

Вечарам Кузняцоў даведаўся ад Яскоўца, што ходзяць чуткі, быццам застраліўся фон Ортэль. Гэтае самагубства паказалася Кузняцову падазроным. Ён не хацеў у гэта верыць яшчэ і таму, што смерць гэтай гадзіны канчаткова нарушала план, вызначаны камандаваннем атрада. Усе гэтыя дні, пасля таго, як атрымаў заданне ўкрасці фон Ортэля. Кузняцоў не бачыў яго. Але ведаў, што ён у Роўна, і меў надзею, што сёння, заўтра выканае заданне.

Лідзія Лісоўская пацвердзіла яго здагадкі.

— Тры дні таму назад Ортэль быў у мяне, — сказала яна — Зашоў развітацца. Ён збіраўся кудысьці ляцець. Аб адлёце ён прасіў мяне не расказваць нікому, а калі, гаворыць, скажуць, што мяне няма, што са мною нешта здарылася, то не абвяргайце гэтага. Абяцаў прывезці добры падарунак. Ортэль выехаў, а чутку, што ён пакончыў з сабою распусцілі гестапоўцы.

Ноччу з Роўна ў атрад быў накіраваны Коля Маленькі. Нягледзячы на цемру, ён не ішоў, а дасслоўна ляцеў. Ён нёс тэрміновае пісьмо Кузняцова. У гэтым пісьме паведамлялася аб «таямнічым» знікненні фон Ортэля.

(Працяг за тыдзень)

ЗАБАСТОЎКА БЕЛАСТОЦКІХ ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАЎ

(Працяг са стар. 3)

рысталіся вялікім давар'ем рабочых. Сярод іх былі В. Пырко, Б. Едзіч, Гнядэк, Рудкоўскі і іншыя.

Адным з асноўных патрабаванняў баставаўшых было павышэнне заработнай платы мужчын на 10 працэнтаў, жанчын — на 15 працэнтаў, а таксама поўнай гадавой занятасці рабочых на прадпрыемствах.

Каб выйграць забастоўку, патрабавалася адзінства дзеянняў з боку ўсіх кіраўнікоў забастоўкі. Гэтага не лёгка было дасягнуць пры схільнасці апартуністаў ісці на ўступкі фабрыкантам. Аднак іх намеры згаварыцца з прадпрыемцамі сваечасова выкрываліся, што дазваляла рэвалюцыйнай частцы кіраўніцтва забастоўкай дабівацца адзінства дзеянняў.

Таксама было забяспечана адзінства бастуючых. Былі арганізаваны рабочыя пікеты, якія зрывалі планы капіталістаў зламаць адзінства пралетарыята пры дапамозе штрэйкбрэхераў. На фабрыках неаднаразова адбываліся сутычкі паміж баставаўшымі і штрэйкбрэхерамі, але перамогу заўсёды атрымлівалі рабочыя пікеты, нягледзячы на дапамогу, якую аказвалі штрэйкбрэхерам фабрыканты і паліцыя.

Самае цяжкае ў забастоўцы — гэта давесці яе да канца, дабіцца перамогі. Неабходна было ўлічваць тую акалічнасць, што ў зрыве забастоўкі былі зацікаўлены не толькі фабрыканты, але і прадстаўнікі ўлады, бо кожная перамога рабочых эканамічнага характару з'яўлялася таксама палітычнай перамогай, таму што яна ўмацоўвала сілу і арганізаванасць рабочага кла-

*

Колькі крыўды перацярпела Гануля. Але нават гэтая страшэнная крыўда не змагла забіць у ёй да канца любві. Затоеная ў душы, яна жыла і чакала адпаведнага моманту — як падснежнік чакае першых праменняў вясенняга сонца.

Гэта было ў сонечны дзень бабінага лета. Яна знянацку спаткалася са Сцяпанам у полі. Сцяпан змяшаўся, стануў нерашуча. Гануля паказалася яму больш прыгожай як калісь.

Як дайшло да згоды — Гануля сама не магла сабе ўявіць.

Сцяпан ізноў пачаў хадзіць да Ганулі. Праўда — больш тайком. — «Бацьку дражніць не хачу», — тлумачыўся. А пасля ізноў цяжарнасць.

НІЦА

Прызналася Сцяпану.

— Дам табе грошы, едзь да доктара. Цяпер жа гэта можна.

Нічога не адказала. Заўтра выехала ў Голдап. Далей ад злых языкоў, далей ад Сцяпана. Выехала, каб утрымаць пры жыцці тое, што насіла пад сэрцам, тое, што было супольнае яе і Сцяпана. Мо' баялася, што разам з гэтым згіне іх любоў.

Працавала ў ПГР-ы, пакуль магла. Апошні час чулася дрэнна. Чулася самотнай, пакінутай, усімі забытай.

— Мушу дамоў, мушу да яго, — думала яна няспынна.

Выехала. У дарозе самлела. Выссела ў Алецку і ледзь дацягнулася да шпіталя. Тут нарадзіла дзіця. Роды былі цяжкія. Мучылася тры дні. Ледзь пачала папраўляцца, калі медсястра ўручыла ёй пісьмо.

Пісьмо было ад брата. Ракавое пісьмо. Брат пісаў, што Сцяпан жэніцца.

Ганулі як бы нешта абарвалася ўнутры. Ляжала нерухома, гледзячы машынальна ў паталок. Ледзь трымаючыся на нагах, выпісалася са шпіталя паміма пратэстаў доктара.

А цяпер едзе дамоў. А дзе яе дом? І чаго яна там едзе. Сцяпан яе кінуў. Гэтым разам выракся назаўсёды.

— А мо' і добра, што так выйшла. Хіба ж можна з гэтакай падлюгай звязвацца на ўсё жыццё? І дзе ў мяне былі вочы, дзе розум. А я, дурная, усё мела надзею, што ён ажэніцца са мною, што другое дзіцё звяжа нас мацней. А цяпер што...

Боль, пачуццё крыўды, нянавісці і роспачы памуцілі думкі, якія закружыліся, як вясеннія лісты ў часе буры.

І яна не ведала, ці гэта быў сон, ці ява.

Вось яна ідзе ў сваю вёску. Вунь, далёка насустрач ідзе ён, Сцяпан. Няўжо гэта ўсё быў злы сон. Яна прыбаўляе кроку. Вось ён ужо бліза. Але хто гэта з ім? Гэта ж тая шлюха, з якой ён жэніцца. Абодвюм выдзеру вочы. Кідаецца да іх. Але яны расплываюцца ў імгле.

— Гэта не маё дзіця, — чуе голас Сцяпана. Кідаецца ў гэты бок, бяжыць і сама не ведае як пападае ў залу суда.

Суддзі ў чорных балахонах строга глядзяць на яе.

— Мы рашылі пакараць цябе смерцю, — гавораць яны.

Гануля хоча ўцякаць. Але яе спыніла двух міліцыянераў. Не, гэта не міліцыянеры. Гэта сведкі, сабутэльнікі Сцяпана, — вядуць яе на смерць.

За што, што я вам зрабіла? — пытае яна. І яна бачыць побач сябе два слупы. Ніхто яе не трымае. Яна бяжыць у сваю вёску.

— З другім байструком, з другім байструком! — назойліва крычаць святошы і хрысціцца. Іншыя хаваюцца.

— Але ў мяне няма другога дзіцяці і ніколі яго не было, — крычыць адчайна Ганулія, і кідаецца да звітка, у якім спіць дзіця.

—

У прыбіральні, у Граеве, знойдзены звітак, у якім было ўкручана дзіця. Мёртвыя вочкі дзіцяці былі накіраваныя ў далёкую блакітную прастору.

Старэчы, зморшчаны тварык выражаў дакор і здзіўленне, што ў гэтакай бязмежнай прасторы, для яго, гэтакай крошкі, не знайшлося месца.

са. Таму няма нічога дзіўнага ў тым, што «моцныя свету гэтага» адзіным фронтам выступілі супраць баставаўшых, тэрарызуючы і праследуючы іх. Але і гэта ім не дапамагло. Рабочыя моцна супраціўляліся. Не дапамаглі ім і меры, прадпрынятыя для таго, каб разбіць адзінства кіраўніцтва. Кожны раз пад націскам рабочых правая частка ў забастовачным камітэце вымушана была адмаўляцца ад жадання пайсці на ўступкі фабрыкантам. Не дапамаглі ім і арышты некаторых рэвалюцыйных кіраўнікоў забастоўкі. Рашучымі дзеяннямі рабочыя дабіваліся вызвалення іх з-пад арышту.

Калі ў пачатку забастоўкі фабрыканты і прадстаўнікі улады меркавалі, што ім удасца хутка яе ліквідаваць, не робячы ўступак, то пры зацягванні забастоўкі яны пераканаліся, што рабочыя не адступяць ад пачатай барацьбы, пакуль не атрымаюць перамогі. Для фабрыкантаў станавілася таксама адчувальнай страта прыбыткаў. Чым далей зацягвалася забастоўка, тым мацней яна біла па кішэнях капіталістаў.

Пад кіраўніцтвам членаў КПЗБ у ходзе забастоўкі часта праводзіліся агульныя сходы рабочых і сходы па секцыях (прафесіях). Камуністы знаходзіліся ў гушчы баставаўшых, узнімалі іх настрой і ўсялялі ў іх веру ў перамогу. Атмасфера ўсё напалялася. Нарэшце фабрыканты, якія адмаўляліся ад перагавораў з рабочымі, згадзіліся пачаць гэтыя перагаворы. Яны адбываліся ў прысутнасці прадстаўнікоў улады. У падтрымку патрабаванняў рабочых былі арганізаваны сходы і мітынгі працоўных. Хоць мітынгі былі акружаны паліцыяй і тайнымі агентамі ахранкі, на іх не перастаралі гучаць смелыя і рашучыя галасы рабочых у абарону сваіх інтарэсаў. Як заўсёды, большасць баставаўшых падтрымлівала патрабаванні, што выстаўляліся камуністамі.

Яшчэ ў пачатку забастоўкі польскія ўлады забаранілі масавыя выступленні рабочых у памяшканнях прафсаюзаў і ў дварах прафсаюзных будынкаў. Але ворагам рабочага класа не дапамагло і гэта. Тэкстыльшчыкі арганізавалі мітынг на плошчы Выгада і гэта вельмі напалохала мясцовыя ўлады. Рабочыя рашуча адвергли патрабаванні паліцыі аб спыненні мітынгу. Тады для разгону мітынгу, апрача паліцыі, прыбылі 2 батальёны пяхоты 42-га палка. Пачалася барацьба паміж бяззбройнымі рабочымі і ўзброенымі паліцэйскімі і салдатамі. У гэтай схватцы было паранена 24 рабочых і 9 паліцэйскіх. Было таксама лёгка паранена некалькі салдат.

Крывавая расправа з рабочымі не зламала іх волі да барацьбы. Забастоўка працягвалася. Акруговая партарганізацыя распачала шырокую кампанію сярод насельніцтва горада і акругі па аказанню матэрыяльнай дапамогі ўдзельнікам забастоўкі. Салідарнасць працоўнага народа аблягчала барацьбу рабочых, дапамагала ім пераадолець матэрыяльныя цяжкасці.

Забастоўка тэкстыльшчыкаў працягвалася 6 тыдняў. Настойлівасць і рашучасць рабочых у барацьбе зламалі супраціўленне фабрыкантаў і прымусілі іх пайсці на ўступкі. На 5 працэнтаў была павышана зарплата мужчынам і на 6,5 працэнта — жанчынам. Былі задаволены і некаторыя іншыя патрабаванні.

Забастоўка рабочыхтэкстыльшчыкаў з'явілася вялікай перасцярогай ворагам рабочага класа. Стойкасць рабочых, іх вера ў канчатковую перамогу рэвалюцыйнай барацьбы яшчэ цясней згуртавалі тэкстыльшчыкаў пад сцягі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі.

КПЗБ паспяхова ажыццяўляла кіраўніцтва забастоўкай тэкстыльшчыкаў і, забяспечыўшы перамогу, упісала яшчэ адну слаўную старонку ў гісторыю рэвалюцыйнай барацьбы працоўных Заходняй Беларусі.

(Са зборніка «У суровыя гады падполля»).

Вучням і настаўнікам

ДЗЕЛЯ АШЧАДНАСЦІ ПАДРУЧНІКАЎ

Штогод дзяржава прызначае аграмадныя сумы на выдавецтва школьных падручнікаў. Штогод скарыстоўваецца на гэтае шмат паперы, што патрабуе, у сваю чаргу, знішчэння масы дрэва. Некалькі год працягвалася дыскусія, якім чынам паменшыць вялікія затраты грошай. Прапанавалася ўвесці арганізаваную ашчаднасць падручнікаў, замкнутую іх продаж, прапанавалася менш друкаваць? Так, гэта ўсё правільна. Але зменнасць праграмаў навучання на гэтае не дазваляла. Стабілізацыя ў праграмах, а ўслед за гэтым у выданнях падручнікаў наступіла ў значнай меры, пачынаючы ад мінулага года; дазволіла на рашучыя крокі ў вырашэнні гэтай праблемы. Вырашана ўвесці замкнутую продаж школьных падручнікаў, што акрэсліла Міністэрства асветы сумесна з Міністэрствам культуры ў спецыяльным пастанаўленні.

Замкнутая продаж падручнікаў уведзена ўжо ад 31 сакавіка г. г. Яна абымае ўсе падручнікі для пачатковых школ, агульнаадукацыйных і педагагічных ліцэяў, а таксама прафесіянальных школ па агульнаадукацыйных прадметах. Продаж падручнікаў пачнецца 20 чэрвеня, а закончыцца ў месяцы верасні.

Кожная школа будзе мець свайго ўпаўнамочанага (настаўніка), які непасрэдна ў бліжэйшым павятовым кніжным магазіне на падставе зложанага ў інспектарацыі асветы запатрабавання набудзе адпаведную колькасць падручнікаў і будзе прадаваць іх непасрэдна вучням. Пры гэтым кожны вучань абавязаны здаць свае старыя падручнікі (з папярэдняга класа). Частка вучняў будзе атрымліваць (па зніжаных цэнах) старыя падручнікі.

Прадугледжваецца, што пры замкнутай продажы і пры датрымліванні рэжыму ашчаднасці будзе эканоміцца ў сярэднім каля 70% школьных падручнікаў.

На будучы навучальны год некаторыя старыя падручнікі будуць неактуальнымі і іх заменяць новыя. Гэта будуць хрэстаматыя па польскай мове для V кл., падручнікі па арыфметыцы для VI і VII класаў, хрэстаматыя па польскай мове і падручнік граматыкі для VIII кл. і інш.

З замкнутай продажы выключаны падручнікі па беларускай мове для беларускіх школ у Польшчы. У далейшым іх можна нармальна купіць у кніжных магазінах.

М. К.

НА ДУБРОЎШЧЫНЕ

прыкметныя зрухі

У апошнія гады на Дуброўшчыне наглядаюцца прыкметныя зрухі на лепшае. І так, калі ў 1950 г. на тэрыторыі павета налічвалася ўсяго 90 вопытных участкаў, дык ужо ў 1960 г. налічвалася іх 928. Вопытныя ўчасткі адыгрываюць значную ролю ў прапагандзе сельскагаспадарчай культуры. Гэта заўважаецца і па колькасці выкарыстоўвання штучных угнаенняў. Яшчэ ў 1958 г. гаспадары закупілі ўсяго 75 тон штучных угнаенняў, у наступным — 1959 г. — 220 тон і ўжо за 1960 г. закупілі 360 тон. Ураджайнасць чатырох асноўных збожжавых культур складае зараз 12 цэнтнераў з гектара.

Хуткімі тэмпамі развіваецца грамадская ініцыятыва жыхароў павета. На працягу апошніх трох год вартасць дарожных чынаў склала 2 239 600 зл., што дазволіла пабудаваць 15,8 км новых дарог. Нямалы быў удзел грамадскасці ў будове школ у Хілімонах, Гарасімаўцах, Рыгалоўцы.

У далейшым развіцці сельскай гаспадаркі на Дуброўшчыне вялікая роля належыць сельгасгурткам, якіх налічваецца ўжо 42. Толькі за 1960 г. 13 сельскагаспадарчых гурткоў закупіла поўныя камплекты машын за кошт фонда развіцця сельскай гаспадаркі, а 7 гурткоў мае ўжо ўласныя трактары. Нявыкарыстана яшчэ 6,5 мільёна зл. з гэтага ж фонда для закупкі сельскагаспадарчых машын!

Сур'ёзную ролю ў пашырэнні сельскагаспадарчай асветы і актывізацыі дзейнасці сельскагаспадарчых гурткоў адыгрываюць гурткі ЗМВ. Выяўляецца гэта перш за ўсё ў арганізаванні школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі, вопытных участкаў, гутарак і ў пашырэнні чытальніцтва фаховай літаратуры. (ся)

Маладыя дэкламатары на сцэне

З каштоўнай ініцыятывай выступіў Інспектарат асветы Бельскага павета, арганізуючы 9 красавіка павятовы конкурс дэкламатараў. У конкурсе прыняла ўдзел значная група моладзі Бельскага павета. Сваю мастацкую інтэрпрэтацыю ўсіх відаў мастацкага слова дэманстравалі са сцэны Павятовага дома культуры ў Бельску маладыя настаўнікі, служачыя і школьная моладзь.

У канкурсе прыняла ўдзел восем вучаніц і вучняў Бельскага педагагічнага і Бельскага агульнаадукацыйнага беларускага ліцэяў. Яны выступілі з дэкламацыяй мастацкіх твораў на беларускай мове. Дэкламатары выказалі добрую падрыхтоўку і арыгінальную інтэрпрэтацыю твораў беларускіх пісьменнікаў. У выніку, журы па беларускай частцы конкурса ў складзе мгр. мгр. Л. Гайдук, В. Белаказовіча і М. Гайдука прысудзіла другія ўзнагароды Я. Трусевіч і Л. Уладзіміравай, трэція месцы занялі В. Петручук, Г. Матвеюк і М. Мураўская.

Пераможцы ў конкурсе неўзабаве атрымаюць каштоўныя ўзнагароды.

(ач)

ЮРЫЙ ГАГАРЫН РАСКАЗВАЕ...

працяг са стар. 1

гі адчуваюць сябе па-ранейшаму, гэтак жа як і пры бязважкасці, толькі пачалі важыць. І сам я перастаў ужо вісець над крэслам, а сеў у яго.

Юрый Гагарын паведаміў, што, калі запусцілі першы савецкі спадарожнік, ён заканчваў Аранбургскае лётнае вучылішча. У гэты дзень мы прыйшлі з заняткаў — ляталі на самалётах «Міг». Мяне, як і маіх таварышаў, ахапіла пачуццё гонару за вялікі поспех савецкай навукі і тэхнікі. Зразумела было, што недалёк той дзень, калі ў космас паляціць чалавек. І ўсё ж мне думалася, што гэта будзе не так хутка — год праз дзесяць. А на справе і чатырох год не прайшло. Вядома, і мне тады хацелася адправіцца ў космас, але я ніяк не спадзяваўся, што іменна мне давядзецца першаму паднявяцца на касмічным караблі - спадарожніку.

Першы савецкі касманаўт сказаў, што ва ўсе гады сваёй вучобы ён захапляўся двума прадметамі — фізікай і матэматыкай. Ён скончыў 6 класаў Гжацкай сярэдняй школы, а потым вучыўся ў Любярэцкім рамесным вучылішчы, а затым у індустрыяльным тэхнікуме ў Саратаве.

Імя Канстанціна Цыялкоўскага ён пачуў упершыню яшчэ ў школе. Калі я вучыўся ў тэхнікуме і вучылішчы, працягваў Гагарын, гэтае імя для ўсіх нас было дарагое, мы вывучалі яго працы. Магу сказаць, што ў сваёй кнізе «Па-за Зямлёй» Цыялкоўскі вельмі ясна прадбачыў усё тое, што мне давялося самому ўбачыць у час палёту. Цыялкоўскі, як ніхто, ясна ўяўляў сабе свет, які адкрываецца чалавеку, што падняўся ў космас.

Перад пасадкай у касмічны карабель, працягваў маёр Гагарын, я адчуваў вялікае задавальненне. Я быў шчаслівы і горды, што гэты касмічны палёт давядзецца правесці мне. І разам з тым мяне напаўняла пачуццё вялікай адказнасці за палёт у космас, дзе многа невядомага, пачуццё гордасці за наш народ, які здолеў стварыць такія магутныя караблі, здольныя падняць чалавека ў касмічную прастору.

Я хачу прысвяціць сваё жыццё, сваю работу, свае думкі і пачуцці новай навуцы, якая займаецца заваяваннем касмічнай прасторы. Мне хочацца пабываць на Венеры, убачыць, што знаходзіцца пад яе воблакамі, убачыць Марс і самому перакнацца ў тым, ці ёсць на ім каналы. Месяц — не такі ўжо далёкі наш сусед. Я думаю, не так доўга нам прыдзецца чакаць, каб ляцець на Месяц.

Маёр Гагарын адзначыў, што ў караблі-спадарожніку ён мог бы знаходзіцца значна больш. Але працягласць палёту была загадзя вызначана праграмай. Працавалася ў караблі добра, самаадчуванне і настрой былі выдатнымі. Ён быў поўны радасці, калі дакрануўся да Зямлі. Калі спускаўся, то пеў песню: «Родина слышит, Родина знает».

Юрый Гагарын назваў сваім любімым занятакам лётную справу. Да гэтага часу, сказаў ён, я лятаў у самалётах, а гэты палёт у космас мне вельмі і вельмі спадабаўся.

Ён падкрэсліў, што цяжка параўноўваць яго першы палёт на самалёце з тым палётам, які закончыўся ў сераду. Адзін палёт — на крылатай машыне, другі — на бяскрылай. Першая ляцела са скорасцю 150 кіламетраў у гадзіну, другая — 28 тысяч кіламетраў у гадзіну. У першай — вышыня паўтары тысячы метраў, а ў другой — 300 кіламетраў.

Калі вярнуўся на Зямлю, сказаў Юрый Гагарын, то ўзрадаваўся. Мяне цёпла сустрэлі нашы, савецкія людзі. Да слёз расчуліла тэлеграма Мікіты Сяргеевіча Хрушчова. Расчулілі яго клопаты, увага, цеплыня. Самую вялікую радасць я адчуў, калі гаварыў па тэлефоне з М. С. Хрушчовым і Л. І. Брэжневым. Сардэчная падзяка, сыноўняе «дзякуй» Мікіту Сяргеевічу за клопаты, якія ён праявіў да мяне.

Закранаючы намеры ЗША запусціць чалавека ў космас, Юрый Гагарын сказаў, што мы будзем рады поспехам амерыканскіх касманаўтаў, калі яны паляцяць. У космасе месца хопіць для ўсіх, зазначыў ён.

Наша партыя і ўрад ставяць пытанне аб мірным выкарыстанні космасу, аб мірным спаборніцтве. Гэтая арэна павінна быць выкарыстана не для ваенных мэт, а для мірных. Амерыканскім касманаўтам прыдзецца даганяць нас. І поспехі мы будзем вітаць, але пастараемся заўсёды быць першымі.

Самай значнай у сваім жыцці да палёту ў космас падзеяй ён назваў уступленне летам мінулага года ў Камуністычную партыю Савецкага Саюза. Гэта было самай вялікай і самай яркай падзеяй у маім жыцці да таго, калі я зрабіў гэты палёт у космас, заявіў Гагарын і дадаў, што свой палёт ён прысвячае Камуністычнай партыі, Савецкаму ўраду, XXІІ з'езду партыі, усяму народу, які ідзе наперадзе чалавецтва і будуе новае грамадства.

Дзелячыся думкамі аб любімых літаратурных героях і любімых пісьменніках, першы касманаўт сказаў:

Любімых пісьменнікаў у мяне многа. Гэта і савецкія пісьменнікі і класікі. Вельмі люблю чытаць Чэхава, Талстога, Пушкіна, Палявога. Мой самы яркі літаратурны герой, якога я палюбіў з дзяцінства, гэта герой кнігі Барыса Палявога «Аповесць аб сапраўдным чалавеку». Я вельмі шкадую, што мне ніколі ў жыцці не даводзілася сустракацца з Марэсьевым.

Чытаў я і Жуля Верна. Піша ён, вядома, цікава, але, як бачым, у жыцці атрымалася не так, як у яго фантазіі. Добры раман «Туманнасць Андрамеды». Ён мне спадабаўся. Але з маіх пазіцый чалавека, які пабачыў космас, там апісана не ўсё рэальна. І ўсё ж гэтая кніга карысная.

Юрый Гагарын адзначыў, што ён любіць займацца спортам. Больш за ўсё, сказаў ён, гуляю ў баскетбол. Апрача таго, люблю хадзіць на лыжах, катацца на каньках, гуляць у бадмінгтан. Гэта добрая гульня, яна дае грунтоўную нагрузку.

Лётчык сказаў, што ён чытаў пісьмы людзей з просьбай паслаць іх у космас, якія прыйшлі пасля запуску першага спадарожніка. Усе яны напісаны ад чыстага сэрца, ад чыстай душы. Я, вядома, шкадую, што ім не ўдалося здзейсніць палёт. Але ўпэўнены, што будзе час, калі ў падарожжа вакол Зямлі будуць адпраўляцца па пуцёўках прафесіянальных саюзаў, зазначыў ён.

Першы пілот - касманаўт перадаў сваім сваякам і землякам прывітанне і самыя гарачыя пажаданні вялікіх поспехаў у працы і жыцці.

Спец. кар. ТАСС

Раён прызямлення касмічнага карабля - спадарожніка «Усход», 13 красавіка.

Навошта запускаюцца ракеты ў космас?

Выхад у космас дае новыя метады вывучэння геафізічных працэсаў і іх сувязі з сонечнай актыўнасцю, што мае не толькі навуковае, але і велізарнае народнагаспадарчае значэнне.

Першы касмічны палёт азначае, што ў параўнальна блізкім часе можна стварыць у космасе навуковую станцыю, якую абслугоўвалі б людзі.

Мая прафесія – смерць

(Працяг са стар. 2)

іншымі рэсэсаўцамі ўзялі яго ў палон. Айхман чуе сваім носам небяспеку і пастанаўляе ўцячы ад амерыканцаў. Ён пераўтварыўся ў драваска Аттона Генінгера і пад гэтым

Айхман сярод сяброў з СС жыве бестурботна. Нават фатаграфуецца на вяселлі. Здымак з 1948 г.

прозвішчам жыве без ніякіх турбот у свайго сябра з СС аж да 1950 г.

Тымчасам на тэрыторыі Заходняй Германіі множацца і зусім легальна дзейнічаюць розныя арганізацыі былых нямецкіх фашыстаў, якія наладжваюць непасрэдную дапамогу засуджаным і скрываючымся злачынцам. Пры іх дапамозе Айхман, як Отто Генінгер, перабіраецца ў Італію. Тут вырабляе Айхман у ватыканскіх улад пашпарт бежанца і пасведчанне ад Міжнароднага чырвонага крыжа. З гэтымі дакументамі і з візай дыктатара Юана Перона адпраўляецца ў Аргенціну. Называецца зараз Рыкардо Клемент, што ў лацінскай мове абазначае «ласкальны, пакорны».

РАЙ ДЛЯ ФАШЫСТАЎ

Аргенціна з'яўляецца праўдзівым раем для гітлераўцаў. Дзейнічаюць там аж 74 розныя таварыствы, згуртоўваючыя былых нямецкіх фашыстаў. Выдаюць яны свае газеты. З фінансавай дапамогай прыходзіць ім урад Адэнаўэра ў рамках «замежнай культурнай дзейнасці».

У гэтакім асяроддзі адчуваў сябе Айхман зусім бяспечна. У чэрвені 1952 г. прыязджае да яго (гэтай самай, што ён дарогай) жонка, якая праз цэлы час прытваралася ўдавой і нават мела адпаведныя паперы ад заходнегерманскіх улад, якія сцвярджалі, што Вера Айхман сапраўды з'яўляецца ўдавою. Каб яшчэ больш зацерці след, Айхман, як Рыкардо Клемент, бярэ другі раз шлюб з сваёю жонкай і спраўляе громкае вяселле.

Айхман у Аргенціне працуе ў розных прафесіях. Урэшце абсталёўваецца ў Буэнос-Айрэс, дзе на ўскраіне будуе сабе дом і працуе работнікам тэхнічнага кантролю заходнегерманскай аўтабудаўнічай фірмы Мерцэдэс-Бенц.

НЕПРЫКМЕТНЫЯ ВОЧЫ

Тымчасам органы бяспекі Ізраіля— ад заканчэння вайны не спыняюць пошукаў за тым чалавекам, на сумленні якога 6 мільёнаў загінуўшых іхніх суайчыннікаў. Шукаюць яго літаральна па цэлым свеце. Урэшце ім удаецца. Непрыкметныя вочы даўжэйшы час сочаць за Рыкардам Клементам. Трэба толькі знайсці спрыяльны момант, каб перапранспартаваць яго ў Ізраіль. Жывы чалавек не іголка, нідзе не схаваеш. А Рыкардо Клемент — грамадзянін Аргенціны і без яго згоды і дазволу аргенцінскіх улад легальна немагчыма пераехаць з ім граніцу.

Але вось у Аргенціну прыязджае з афіцыйным візітам адзін з ізраільскіх міністраў. Вядома, міністэрыяльных багажаў ніхто не спраўджае...

На шырокай вуліцы Авеніда Генераль Паз таўпілася шмат людзей. Вечар 13 мая 1960 г. быў цёплы, стаяла прыгожае надвор'е. Рыкардо Клемент спакойна ідзе тратуарам. Нічым не адрозніваецца ад іншых жыхароў Буэнос-Айрэс. Раптам адна з аўтамашын спыняецца пры самым тратуары і нейкія моцныя рукі ўцягваюць яго ў самаход. Усё адбылося з так маланкавай хуткасцю, што Рыкардо Клемент не паспеў нават крыкнуць. З праходзячых побач людзей ніхто таксама не звярнуў увагі на адбыўшаеся. Аргенцінская паліцыя даведалася аб усім толькі з газетных паведамленняў,

Айхман у Аргенціне займаецца між іншым гадоўляй трусоў. Стаў прыхільнікам звяроў.

якія незадоўга па ўсім свеце разнеслі незвычайную вестку аб арышце органамі ізраільскай бяспекі аднаго з найкрываўшых забойцаў, ваеннага праступніка СС-Оберштурмбанфюрэра, Адольфа Айхмана.

Апрацаваў:
ВІКТАР РУДЧЫК

ПАВАЖАНЫ
сярод насельніцтва

Аднойчы, будучы ў Гацьках і ў суседніх вёсках, пацікавіла мяне, хто карыстаецца найбольшым паважаннем сярод мясцовага насельніцтва. Усюды я чуў толькі адно прозвішча, а менавіта прозвішча кіраўніка школы ў Гацьках — Генрыка Дамброўскага. У Гацьках ён узначальвае школу ўжо 15 год. 15 год выхоўвае падрастаючае пакаленне, а выхоўвае вельмі добра. Аб гэтым гавораць людзі.

— Вельмі добры з яго чалавек, — часта можна пачуць у той аколіцы.

А калі такі чалавек з'яўляецца настаўнікам, дык яго роля і аўтарытэт вялікія, а уплыў яго на моладзь, на цэлае нават насельніцтва велізарны. Вось таму з вялікім задавальненнем мясцовае насельніцтва выбрала яго радным паветовай рады нарадовай у Бельску.

Калі гаварыць аб Гацькаўскай школе, якую ён узначальвае, дык перш за ўсё трэба адзначыць тое, што яна займае адно з першых месц у павеце па ўзроўню навучання. Гэтая школа ўжо даўно многа ўвагі ўдзяляе працоўнаму выхаванню. Аў многіх пачатковых школах яшчэ і цяпер у гэтым кірунку вельмі мала зроблена ў той час, калі ў Гацьках ужо два гады існуюць у школе сталярскія станкі, школьнікі многа працуюць на школьных участках, у садзе. А ў гэтым годзе старшакласнікі маюць магчымасць вучыцца язды на матацыклах, бо гэтая школа супольна з дзвюма суседнімі дабілася таго, што інспектарат прыдзяліў матацыкл. Гэты факт таксама сведчыць аб вялікай клапатлівасці Генрыка Дамброўскага ў наблажэнні школы да жыцця.

М.Х.

БОЛЬШ ТАКІХ ВІЗІТАЎ

28 сакавіка ўвечары нашу вёску, Дубічы Царкоўныя (Гайнаўскі павет), наведала беларуская эстрада «Лявоніха». Хаця артысты прыехалі пазнавата, дзесьці а сёмай гадзіне вечарам, але гэта не стала перашкодай для жыхароў, бо звестка маланкай аб гэтым прыездзе працяслася па вёсцы і цэлымі групамі маладыя і старэйшыя людзі пачалі накіроўвацца ў школу, з хваляваннем браць білеты і занімаць месцы на партах. Калі школьная зала была да апошняга месца напоўнена людзьмі, артысты «Лявоніхі» выступілі з сваім канцэртам, у праграме каторага былі спеў, танцы, музыка, гумар і сатыра.

Уся школьная зала дружна смяялася, калі Янка Крупа чытаў гумарыстычныя вершы і апавяданні. Пасля сатырычнай часткі адбыліся спевы. Спявалiся беларускія, рускія і польскія песні. Кожны пункт праграмы суправаджаўся бурнымі воплескамі. Сярод салістаў найлепш вылучыліся сваімі прыгожымі галасамі дзве артысткі, Валя Сенкевіч і Ніна Свентхоўская.

Вельмі прыемна глядзець як артысты выконвалі «Лявоніху» і другія танцы. Вельмі прыгожа гралі на акардэонах Янка Гарчыца і Станіслаў Валендзюк.

На развітанне была выканана песня «Бывайце здаровы». Пакідаючы залу, многія гледачы выказвалі пажаданні, каб «Лявоніха» часцей наведвала Дубічы Царкоўныя. Усе мы жадаем «Лявонісе» яшчэ лепшых дасягненняў у яе карыснай працы.

Мікалай ПАНФІЛЮК
Дубічы Царкоўныя

Сельскагаспадарчыя справы Альхоўкі

Жыхары нашай вёскі Альхоўка (Гайнаўскі павет) гаспадараць на невялікай плошчы зямлі. На семдзесят гаспадароў прыпадае 340 гектараў. Зямля размешчана ў двух кавалках. На другой з іх цягнуцца балоты, дзе нашыя жыхары збіраюць малыя ўраджаі сена. Ад вялікіх стратаў ратуе нашую вёску Белавежская пушча. У пушчы пасвяцца коні. Многія сяляне ходзяць у лес на работу. Альхоўскія людзі гаспадараць па-стараму: уручную сеюць, жнуць сярпом або касой, капаюць бульбу матыкай. Пановаму тут жыць немагчыма. У гэтым перашкаджаюць людзям вузкія палоскі. Немагчыма палоскі шырынёю ў 2,5 метра пакрываць угнаеннямі. Калі сяляне возяць сена або жыта, дык ездзяць па полі суседзяў. Яшчэ горш тут трымаць балоты. Паспрабуй, завярніся на гэтакім полі. Каб палепшыць ураджай са сваіх палёў і жыць па-новаму, сяляне нашай вёскі хочуць, каб былі калоніі.

Янка Здаиоўскі
Альхоўка

БУДУЕМ ДАРОГІ І ВУЛІЦЫ

Аўтарытэт партыйнай арганізацыі заўсёды ўзрастае тады, калі яна патрапіць павесці за сабою ўсю вёску, абіваючыся поспехаў у вырашэнні нейкай справы. Жыхары Малых Азяран, на Сакольшчыне, заўсёды мелі вялікія цяжкасці з даездам на свае сенажаці. І вось з ініцыятывы членаў партыі гэтых даезд грамадскім чынам адрамантавалі.

Вельмі дрэнная дарога была і да супольнага пасцбішча. У гонар выбараў і 1 Мая жыхары Малых Азяран адрамантавалі гэты кусок дарогі.

*

У круглым Ляску (Беластоцкі павет) да гэтага часу была вельмі вузкая вуліца. Калі хто возам ехаў праз вёску, неабходна было пільнаваць, каб хто-небудзь не ехаў насустрач, бо не было магчымасці абмінуцца. Зараз вуліца там мае 8 метраў шырыні. Карысную справу зрабілі гаспадары самы сабе, адзначаючы такім чынам дзень выбараў і міжнароднае свята працоўных — дзень 1 Мая. Вялікую арганізатарскую ролю ў гэтым грамадскім чыне праявіў сакратар партыйнай арганізацыі, настаўнік мясцовай школы, Эдмунд Снарскі.

*

За прыкладам членаў партыі ў Сушчы (Беластоцкі пав.) усе гаспадары выйшлі да працы і наладзілі амаль 2 км дарогі. Гэты грамадскі чын быў прысвечаны дню выбараў і 1 Мая.

М. Х.

БАБУЛІ БЫВАЮЦЬ ДОБРЫЯ

Бабулю Насцю Андрэюк з Грэдалёў я убачыла ў будзённы дзень. Глядзела на яе і вачэй не магла адарваць. Якая яна акуратная, чыстая. А яшчэ больш здзівілася, калі бабка пачала гаварыць сваёй нявестцы аб тым, што вяртаецца ад хворай Марыі Ігнацюк, якой папратала хату і памыла падлогі.

У хаце Марыі Ігнацюк пахла свежасцю і... лякарствамі. Жанчына яна сапраўды хворая.

— Сёння хоць крыху сяджу, а то не магла пальцам паварушыць. Людзі памагалі работу рабіць.

Бо акрамя бабулі Насці памагала яшчэ Марыі Ігнацюк і бабуля Ольга Брэнька — даіла карову, насіла малако ў малачарню.

Добрыя людзі — бабулі. І аб іх напісала для таго, каб павучыліся маладшыя і маладыя. Хворых і нешчаслівых не бракуе нідзе. А звычайнай людской дапамогі як жа часта бракуе.

вл.

ДУБРОЎШЧЫНА электрыфікуецца

Яшчэ да 1956 года ў ніводнай мясцовасці ўсяго Дуброўскага павета не было электрычнага святла.

У 1956 годзе першы раз у гісторыі самай Дубровы заззялі электрычныя лямпачкі. У канцы мінулага года электрычнае святло праведзена да 56 мясцовасцей Дуброўскага павета.

Іначаш кажучы, за 4 гады на Дуброўшчыне электрыфікавана вёсак на тры разы больш, чым за ўсёй даваенны Беласточчыне. У гэтым жа перыядзе электрычнае святло праведзена да 1919 сялянскіх гаспадарак, што склала каля 33% электрыфікацыі ўсёй Дуброўшчыны.

Не меншыя тэмпы электрыфікацыі прадбачаны на Дуброўшчыне і ў бліжэйшыя гады. У гадах 1961 — 63 запланавана правесці электрыфікацыю далейшых 23 вёсак. У канцы 1965 года на агульную колькасць 114 вёсак Дуброўшчыны будзе электрыфікаваных 79 вёсак. Толькі 35 найбольш аддаленых ад павятовага цэнтра будзе электрыфікавана ў наступнай пяцігодцы.

(вб)

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000 Bltk B-1

ВЫНІКІ неасцярожнасці

24 сакавіка здарыўся ў вёсцы Рыбалы (Бельскі павет) трагічны выпадак, які павінен быць асцярогай для дзяцей, бацькоў і выхаваўцаў. На вуліцы затрымаўся трактар з прычэпкамі да транспарту лесу, і... гэта амаль заўсёды бывае, абступіла яго куча дзяцей. Пасля кароткага прыпынку шафёр крыкнуў на дзяцей, каб разышліся і запусціў трактар ды паехаў. Аднак два хлопчыкі ўчапіліся між прычэпкамі. У часе язды прычэпкі сутыкнуліся, сціскаючы паміж сабою хлопчыкаў. Людзі, якія гэта заўважылі, затрымалі трактар і выцягнулі іх. Аказаліся імі вучні III класа пачатковай школы ў Рыбалах: Яўген Вірыдзюк і Віктар Максымюк. Асабліва пашкадаваным аказаўся Віктар Максымюк, у якога потым сцверджана пералом трох рэбраў і выліў крыві ў лёгкія. Дзякуючы хуткай дапамозе жыццё дзяцей удалося выратаваць.

(п)

ЧЫТАЧЫ ПЫТАЮЦЬ — РЭДАКЦЫЯ АДКАЗВАЕ

Некалькі слоў членам сельгуртка у Грэдалях

Адносна вашых клопатаў з тым, што няма плошчы для будовы гаража, раім звярнуцца да Грамадскай рады нарадовай у Грыгараўцах. Гаспадарам дзяржаўнага фонда зямлі на тэрыторыі данай грамады з'яўляецца грамадская рада.

«Сельгурткі маюць першынства — сказаў старшыня грамадскай рады ў Грыгараўцах — Сцяпан Грыгарук — і мы дамо плошчу на будову гаража, калі члены гуртка ў Грэдалях да нас звернуцца».

в. л.

ЛЮДЗІ ШУКАЮЦЬ БЯДУ

НАВУКА МУЖАМ

Прапіваць грошы, ды яшчэ пастаянна здзеквацца над сям'ёю — бяскарна нельга. Пераканаліся ў гэтым Пятро Куснюк з вёскі Збуч, у Гайнаўскім павеце і Зэнан Амбражэвіч з Беластока, вул. Пшыторова № 19, якіх арыштавана па загаду пракурора, менавіта, за п'янства і здзекі над жонкамі і дзецьмі.

НЯШЧАСЦІ НА ДАРОГАХ

У апошнім тыдні міліцыйская служба руху сцвердзіла алярмуючую колькасць няшчасных здарэнняў на дарогах Беласточчыны. Шмат было знішчаных самаходаў і матацыклаў, ды і ў людзях, на жаль, не абышлося без ахвяр. Для прыкладу: Ані Ярош з Саколкі, вул. 1 Мая № 2, усяго толькі 4 год. Перабягаючы праз вуліцу, яна папала пад самаход, якім кіраваў шафёр Мікалай Андрэюк з Старасельцаў, вул. М. Бучка 16. Дзяўчынка больш ужо не ўстала з бруку. Шафёра арыштавана.

Бацька трох дзяцей, Казімір Кшывіцкі, з вёскі Кіўлева (Дуброўскі пав.), едучы веласіпедам, папаў пад самаход Гавятовай рады нарадовай у Дуброве, якім кіраваў шафёр Язэп Тарасевіч. К. Кшывіцкі забіты быў на месцы. Шафёра арыштавана.

ХУЛІГАНСКІ ВЫБРЫК

Уладыслаў Пакула і Пятро Точка з пасёлка Нурэц, у Сямяціцкім павеце, падпіўшы сабе здорава, пачалі нападаць на людзей. Тады Яўгенія Марчук з Нурца папрасіла іх успакоіцца. Хуліганы ў адказ накінуліся на яе і пачалі біць, а калі няшчасная ўпала ад удараў, далей білі нагамі аж да непрытомнасці. Лекар, апрача агульных пабояў, сцвердзіў у яе зламанне пазваночніка.

Абодвух хуліганаў арыштавана, а іхнюю ахвяру адвязлі ў шпіталь. Стан яе цяжкі.

НЯДБАЙНАСЦЬ КАРАЕЦЦА

Генрых Галіцкі працаваў загадчыкам скупачнага пункта бульбы ў Сухаволі (Сакольскі пав.). З-за яго нядбайнасці згніло 83 тон бульбы, вартасць якой складае суму 46 тыс. зл. Несумленнага загадчыка арыштавана.

П. БЯДА

У ГУБЫ НЕ БЯРЭ

— Працаваць умееш?
— Умею.
— А да гарэлкі ты не ласы?
— Гарэлкі я і ў губы не бяру. Хіба калі сябры цілком уліюць і то тады, як зусім п'яны, бо цвярозы не дамся.

Валя Паўлючук
Слівова

— **Колькі?**
— **Год.**

— **Колькі?**
— **2 гады.**

Прысуд: 3 гады.

НЯВЫГАДНА

— Якая гадзіна?
— Не ведаю.
— Чаму ж, гадзінніка ў вас няма?
— Ёсць.
— Дык чаму не носіце?
— Нявыгадна. Бачыце, гіры, махавік, шкляная накрыўка, ну і ўсё такое.

Валодзя Тамашук
Дубічы-Царкоўныя

НЕ ВЕРЫШ, ПАГЛЯДЗІ

Да адной дзяўчыны прыехалі сваты. Калі госці паселі за стол, хлопец пытае ў дзяўчыны:
— Ці ты ўмееш пячы хлеб?
— Умею.
— Не веру табе.
— Калі не верыш, дык пабач, колькі ў мяне цеста за ногцямі.

Ірэна Старасельнік
Пасечнікі М.

ВЫБАР

Маці дала старэйшаму сынку два яблыкі і сказала, каб даў адзін яблык выбраць браціку. Праз нейкі час бачыць, што меншы яблык есць меншы сынок.

— Даў табе выбраць, брацік, яблык! — пытае яна.

— Даў, але сказаў, што магу выбраць або меншы, або зусім нічога. Дык я выбраў меншы.

Андрэй Сідарук
Сакі

НЕ КУПЛЯЕ

— Я хацеў бы з вашай Зосяй ажаніцца.
— А маеш ты нейкі маёнтак?
— Ды я ж яе не купляю, а хачу толькі жаніцца.

Зіна Кірылюк
Бельск

У КРАКАВЕ

Прахожы чалавек пытае ў аднаго з экскурсантаў:
— Прабачце, адкуль гэтая экскурсія.
— З Альхоўкі, — адказвае той.
— А дзе тая Альхоўка.
— Каля Нараўкі.

Юрка Скепка
Альхоўка

НА КАЛЕНЯХ

— Як скончылася ўчарашняя сварка з жонкай?
— Прыйшла да мяне на каленях.
— І што?
— Кажа, вылазь з-пад ложка, не буду больш чапаць.

Надзя Леўчук
Ст рына

СКУПЫ ТРАХІМ

Калісьці быў у нас Трахім,
Якога звалі ўсе скупым.
Ім кожны ў вёсцы пагарджаў
І дом яго здалёк мінаў.
Усё да дому ён валок
І замыкаў там на замок.
Нічога атрымаць не мог,
Хто на яго ступіў парог.
Смяяліся, што ён за грош
Пагоніць нават пасвіць в т.
А ўжо за залатовак пяць
Мог бы ў Варшаву шагаць.
Калі ён летам луг касіў,
У лужы сухары мачыў,
Хоць сонца пражыла, як жар
Яму на дзень хапіў сухар.
І кажуць, што праз сухары
Ён састарэўся без пары,
Хоць меў багацця поўны двор
Нябога з голаду памёр.
Тут хочам раду даць усім:
Не быць такім, як той Трахім.

АНДРЭЙ САМАСЕЙ

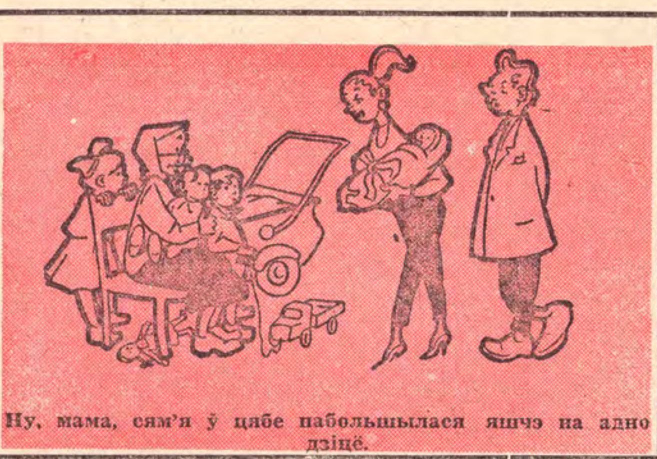
— Мы папрасілі вас, доктар, бо ў папярэдняга быў няправільны падыход да звяроў.

Без слоў.

СПРЫТНЫЯ ДЗЕЦІ

— Мама, — кажа хлопчык, — давай будзем гуляць у ЗОО. Я буду мядзведзем, Ірка — малпай...
— А я чым буду? — пытае маці.
— А ты, мама, будзеш паняй і будзеш падаваць нам цукеркі.

Уладзімір Красоўскі
Пянькі.

Ну, мама, сям'я ў цябе пабольшылася яшчэ на адно дзіцё.

РУТЫНА МАЕ ВЕРХ

ВЯСЁЛАЕ МЯСТЭЧКА

Дзеці і моладзь захапляюцца, калі прыязджае вясёлае мястэчка. Плошча тады стаецца шумлівай. Рэпрадуктары дрыжаць ад музыкі, а аматараў моцных адчуванняў чакае мноства розных пацех. Седакоў запрашае карусель. Жадаючых адарвацца ад зямлі вабяць лодкі - гушкалкі. Тых, якія яшчэ ў жыцці не накруціліся, «чортава кола» закруціць. Хочаш пасмяяцца — глядзі ў крывое люстра. Гледзячы на вясёлае мястэчка, чытачы могуць сабе ўявіць міжнароднае становішча.

Вось карусель кружыцца. Генерал Франка кабылу асядлаў, шабляй памахвае ды марыць аб трыумфальным уездзе на міжнародную палітычную арэну. Але, блазан, зусім не заўважае, што кружыцца на адным месцы.

Наш знаёмы, Конрад Адэнаўэр, на лодцы - гушкалцы гайдаецца. Уніз падае крычыць: да Вялікабрытаніі, падымаецца ўверх, гарланіць: да Амерыканіі. Так паміж Амерыканіяй і Вялікабрытаніяй матляецца старэча, а побач на «чортавым каню» ў форме свастыкі неафашысты кружацца. Яны на пану Адэнаўэра паглядваюць ды крычаць:

— Хайль Конрад! Мы на гэтым млінку ўвесь свет перамелем, толькі дапамажы нам адсюль выбрацца на шырэйшыя воды.

На адкрытай сцэне іспанскі жанглер хваліцца сваім штукарствам. Паказвае публіцы пусты цыліндар ды кажа:

— Вось тут ляжаць ключы Гібралтара...

— Там жа нічога няма, — кажа нехта.

Жанглер паглядзеў у цыліндар і збянтэжыўшыся, хутчэй надзеў яго на галаў

— Сенсацыя! — закрычаў нехто. — На пустой галаве пусты капялюш. Іспанцы даўно аблізваюцца на кусок Гібралтара.

Жанглер не вытрымаўшы уцякае са сцэны, а прысутныя падаюцца да ціру. Тут амерыканскі дзядзька прыжмурыўшыся, цэліцца ў фарфоравую фігурку кітайца, які стаіць на фоне мапы Кітайскай Народнай Рэспублікі. Хлопнуў стрэл і... пр махнуў стралок. Кітаец цвёрда стаіць. Зрэшты нічога тут дзіўнага. Нават амерыканскія ракеты не пападаюць у цэль.

Каля крывых люстраў пазірае Чан-Кай-шы. Павернецца да левага люстра ды здзіўляецца, што ён такі высокі. Паглядзіць у правае і да немагчымасці шырокім выдаецца.

— Я цяпер, — кажа стары Чан, — не змяшчуся на Тайване. Настаў час папрасіць амерыканскага дзядзьку пашырыць мне жыллёвую плошчу.

Пралетарыі ўсіх краін прыглядаюцца да забаўляючыхся ды думаюць:

— Пагуляйце сабе, непатрэбныя панкі, перад сваёй канчынай.

Дзядзька Лявонь